

АСАБЛІВАСЦІ НАВУЧАННЯ ЗАМЕЖНОЙ МОВЕ ДАШКОЛЬНІКАЎ (НА МАТЭРЫЯЛЕ НЯМЕЦКАЙ МОВЫ)

А.М.Каспяровіч

дэкан факультэта дашкольнай адукацыі

Установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт імя Максіма Танка”

Н.Ул.Каспяровіч

выкладчык кафедры замежных моў

Установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт імя Максіма Танка”

Мова з’яўляецца магчымасцю чалавека даць назву усім рэчам на свеце. Яна мае звышіндывідуальнае значэнне і духоўнае вымярэнне. Мова – гэта спалучэнне матарыкі (маўлення) і сэнсорыкі (слухання і разумення). Адно ўплывае на другое. Існуе ўстойлівы стэрэатып, што мова гэта перш за ўсё гукі, а рухі, міміка і жэсты выконваюць падтрымліваючую, дапаможную функцыю. Між тым, неабходна адзначыць, што гукавая камунікацыя магчымая толькі сярод групы людзей, якія зносяцца паміж сабой адной мовай. Але, калі мы выязжаем за мяжу і сустракаемся з людзьмі, мову якіх мы не разумеем, мы міжвольна вяртаемся да мовы нашага цела, каб зразумець адзін аднаго. Камунікацыя паміж людзьмі можа ажыццяўляцца і без гукавога суправаджэння. Напрыклад, мова жестаў глуханнявых людзей, мова театральных пантамімы.

Калі прыгледзецца да чалавека, які гаворыць, то можна убачыць, што без гукавых рухаў працес маўлення не атрымаецца – рухаюцца рот, вусны, язык. У супрацоўніцтве з органамі артыкуляцыі нараджаюцца гукі. У справе вывучэння замежнай мовы з дзецьмі дашкольнага ўзросту мы маем добрага памочніка – гэта дзіцячая гарэзліваць і жвавасць. Здравае дзіця не сядзіць на месцы, яно скача, танцуе, проста гуляецца. Гэту натуральную цягу дзяцей да рухання цалкам магчыма выкарыстоўваць для паспяховага вывучэння замежнай мовы ў дашкольным узросце.

Сучаснаму чалавеку цяжка абысціся без валодання замежнымі мовамі. Памаладзелі сёння і вучні. Калі да апошняга часу пераважная большасць методык арыянтавалася, ў асноўным, на школьнікаў, то зараз бацькі імкнуцца як мага раней пачаць навучанне дзяцей замежнай мове. Псіхолагі вызначаюць дашкольны узрост як найбольш спрыяльны перыяд для гэтага віда дзейнасці. Ранняе навучанне развівае псіхічныя функцыі дзіцяці, задавальняе яго пазнавальныя патрэбы, стварае добрыя умовы для таго, каб выклікаць цікавасць да моўнай і культурнай разнастайнасці свету, павагі да мовы і культуры іншых народаў. Вывучэнне замежнай мовы ўжо ў дашкольным узросце спрыяе таксама развіццю камунікатыўна-маўленчага такта.

Навучанне дашкалят – вельмі няпростая справа, якая патрабуе зусім іншага метадычнага падыходу, чым навучанне школьнікаў. Гульня тут павінна з’яўляцца вядучым метадам навучання. Паспяховае авалоданне замежнай мовай становіцца магчымым яшчэ і таму, што дзецям уласцівае больш гібкае і хуткае, чым на наступных узростах этапах, запамінанне моўнага матэрыялу. Акрамя таго, дзеці дашкольнага узросту не маюць так званага моўнага бар’ера – страху тармажэння, які перашкаджае ўсталяванню кантакту на замежнай мове, нават пры наяўнасці неабходных навыкаў і параўнальна невялікім вопыце зносін на роднай мове. Гульня як галоўны від дзейнасці дашкольніка дазваляе зрабіць камунікатыўна каштоўнымі практычна любыя моўныя адзінкі. Усё гэта дае магчымасць у раннім узросце аптымальна спалучаць камунікатыўныя патрэбы і магчымасці іх выказвання на замежнай мове, і тым самым пазбегнуць істотнай супярэчнасці, якая пастаянна ўзнікае пры больш познім пачатку навучання гэтаму прадмету – паміж камунікатыўнымі патрабаваннямі навучэнца і абмежаваным маўленчым вопытам. Дашкольнікі валодаюць добрым маўленчым слыхам і памяццю. У іх моцна развіта эмацыйна-вобразнае успрыманне мовы. Форма слова, яго гукавая абалонка, складнасць і рытмічнасць маўлення, прыгажосць і выразнасць гучання для дзяцей гэтага уоузросту больш важныя за лексічнае значэнне і граматычную правільнасць. Дзеці дашкольнага узросту ў сваёй большасці дастаткова камунікабельныя і пазбаўленыя тых шматлікіх комплексаў, якія становяцца псіхалагічным бар’ерам для многіх дарослых у іх авалоданні замежнай мовай як сродкам зносін. Так, напрыклад, дарослы чалавек больш баіцца зрабіць памылку. Дзеці больш зацікаўленыя ў

актыўным пазнанні свету, прычым менавіта ў гэтым узросце працес непасрэднага пачуццёвага пазнання дапаўняецца славесным.

Галоўнымі мэтамі ў навучанні дашкольнікаў замежнай мове з'яўляюцца:

- фарміраванне ў дзяцей першасных навыкаў зносін на замежнай мове;
- уменне карыстацца замежнай мовай для дасягнення сваіх мэтай;
- выказванне думак і пачуццяў у рэальна ўзнікаючых сітуацыях;
- стварэнне матывацыі на далейшае вывучэнне замежнай мовы;
- прабуджэнне цікаўнасці да жыцця і культуры іншых краін;
- выхаванне актыўна-творчых і эмацыйна-эстэтычных адносін да слова;
- развіццё лінгвістычных здольнасцей дзяцей.

Асноўнымі зыходнымі піццямі пры навучанні замежнай мове дзяцей дашкольга ўзросту з'яўляюцца: навучанне без прымусу, навучанне ў гульні, ад простага да складанага, эмацыйны складнік, накіраваннасць на актыўную камунікацыю.

Навучанне дашкольнікаў замежнай мове спрыяе развіццю пазнавальнай і сацыяльнай актыўнасці, самастойнасці і ўпэўненасці ў сваіх сілах. Навучанне замежнай мове спрыяе развіццю ў дзяцей увагі, творчай самастойнасці, пазнавальных здольнасцей, памяці, уяўлення.

Цалкам зразумела, што існуюць пэўныя адрозненні навучання нямецкай мове ў школе і ў дзіцячым садку. У першую чаргу гэта датычыцца меншай працягласці заняткаў і больш частай змены відаў дзейнасці ў дашкольнікаў. Звычайна рэкамендуецца праводзіць заняткі з дашкольнікамі не больш за 20-30 хвілінаў штодня. Вельмі важна кожныя сем-восем хвілінаў змяняць від дзейнасці, пераходзіць, напрыклад, ад зарадкі да танца, далей да рухомай гульні, пасля гэтага да спеваў, далей да размовы за круглым сталом і гэтак далей.

Гульня з'яўляецца галоўным метадам навучання дошкольнікаў замежнай мове. Прапануем таксама шэраг практычных гуляняў, якія можна выкарыстоўваць на занятках па нямецкай мове з дашкольнікамі.

На пачатковым этапе выкарыстоўваем самыя простыя гульні дзе выкарыстоўваем родную і замежную лексіку адначасова паступова пераходзячы толькі на замежную.

Прыклад 1

Гульня накіраваная на засваенне часцей цела чалавека і дзеясловаў руху.

Настаўнік рухаецца з дзецьмі па памяшканні. У першым крузе гульні ён з'яўляецца вядучым.

Настаўнік падае знак і называе рухі:

- Вазьміцеся за свае Ohren (Knien, Nase, Füße, Ellenbogen...)!
- Скачыце на auf dem rechten/linken Bein!
- Ідзіце zur Tafel (zu einem Fenster, an deinen Platz...)!

Мяняем вядучага.

На наступны раз дадаем ужо нямецкія дзеясловы і гульня ўжо цалкам вядзецца на нямецкай мове:

- **Fasse** an deine Ohren (Knien, Nase, Füße, Ellenbogen...)!
- **Springe** auf dem rechten/linken Bein!
- **Gehe** zur Tafel (zu einem Fenster, an deinen Platz...)!

Прыклад 2

Гульня на засваенне ступеняў параўнання прыметнікаў.

Усе дзеці стаяць у памяшканні. Вядучы называе прыметнік. Настаўнік называе ступень параўнання і паказвае яе адпаведным рухам. Дзеці паўтараюць за ім.

Возьмем нямецкі прыметнік “вялікі”.

Вядучы называе пачатковую форму прыметніка *groß* – дзеці сядуць на падлогу.

Вядучы называе вышэйшую форму параўнання прыметніка *größer* – дзеці устаюць у поўны рост.

Вядучы называе найвышэйшую форму параўнання прыметніка *am größten* – дзеці становяцца на дыбачкі і падымаюць рукі ў верх.

Бібліяграфічны спіс:

1. Müller, R. Bewegte Schule. St. Augustin: Academia, 2006

2. Schminder, S. Bewegter DaZ-Unterricht mit Kindern und jugendlichen Lernern. Magisterarbeit. Universität Leipzig: Herder Institut 2008.
3. Ortner, B. Alternative Methoden im Fremdsprachenunterricht. Lerntheoretischer Hintergrund und praktische Umsetzung. Ismaning: Max Hueber Verlag, 1998

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ